

ตั้งสาขาบริษัทลงทุนประกอบธุรกิจ ในต่างประเทศ

โดย สกล ชาญสุทธวารินทร์
หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ
วันอังคารที่ ๒๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๑*

ตั้งสาขาบริษัทลงทุนประกอบธุรกิจ ในต่างประเทศ*

U รัษัทที่จดทะเบียนจัดตั้งใน
ประเทศหนึ่งจะไปเปิดสาขาลงทุน
ประกอบธุรกิจในอีกประเทศหนึ่ง
จะได้หรือไม่ ขึ้นอยู่กับกฎหมายจัดตั้งบริษัท
ของประเทศที่จดทะเบียน และประเทศที่จะไป
ลงทุนประกอบกิจการว่าจะเปิดช่องให้ทำได้

หรือไม่ แต่โดยหลักการแล้วส่วนใหญ่จะ
สามารถกระทำได้ในกรณีที่ประเทศที่จะไป
ลงทุนอนุญาตให้เปิดสาขาได้ การจะประกอบ
ธุรกิจประเภทใดได้บ้าง หรือมีเงื่อนไขหรือ
ข้อจำกัดอย่างไร ต้องขึ้นอยู่กับกฎหมายของ
ประเทศที่ไปเปิดสาขา

* นางสาวจุฬารัตน์ ยะปะนัน นิติกร กลุ่มงานพัฒนากฎหมาย สำนักกฎหมาย รวบรวม.

สำหรับบริษัทที่จดทะเบียนในต่างประเทศ จะจัดตั้งสาขาเพื่อประกอบธุรกิจในประเทศไทย ก็สามารถกระทำได้ แต่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายของไทย อาทิเช่น หากเป็นธุรกิจที่มีกฎหมายกำกับดูแลเป็นการเฉพาะ เป็นต้นว่าธุรกิจโทรคมนาคมก็ต้องปฏิบัติตามเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยโทรคมนาคม

นอกจากนี้ ยังต้องคำนึงถึงกฎหมายทั่วไปที่สำคัญอีกสองฉบับ คือ กฎหมายว่าด้วยการจดทะเบียนพาณิชย์ และกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว กล่าวคือ หากเป็นธุรกิจที่ต้องจดทะเบียนพาณิชย์ ก็ต้องจดทะเบียนพาณิชย์ ณ สำนักงานทะเบียนพาณิชย์ที่สำนักงานสาขาตั้งอยู่ในท้องที่ และถ้าหากธุรกิจนั้นเป็นธุรกิจที่อยู่ในบัญชีตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว ก็ต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว คือ ถ้าเป็นธุรกิจตามบัญชีหนึ่ง ซึ่งเป็นธุรกิจต้องห้ามจะประกอบไม่ได้ ถ้าเป็นธุรกิจตามบัญชีสองและสามต้องได้รับอนุญาตก่อนจึงจะประกอบธุรกิจนั้นได้

ในช่วงรัฐบาลชิงแก่ กระทรวงพาณิชย์ มีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ประกอบธุรกิจคนไทยให้ไปลงทุนในต่างประเทศให้มาก โดยเฉพาะช่วงที่เงินบาทแข็งค่ามาก การไปลงทุนในต่างประเทศสิ่งที่จะต้องคำนึงในเบื้องต้นคือ ประเทศนั้นๆ เปิดโอกาสให้นักลงทุนต่างชาติ ประกอบกิจการอะไรได้บ้าง มีข้อจำกัดอย่างไร

จะต้องจัดตั้งบริษัทตามกฎหมายของประเทศนั้นขึ้นใหม่ โดยต้องร่วมลงทุนกับชนชาติของประเทศนั้นตามสัดส่วนที่กำหนด หรือสามารถลงทุนเองได้ทั้งหมด หรือสามารถเปิดสาขาของบริษัทที่จดทะเบียนในประเทศไทย ประกอบธุรกิจได้เลย

ในกรณีที่ประเทศที่จะไปลงทุน อนุญาตให้เปิดสาขาบริษัทที่จดทะเบียนในประเทศไทยประกอบธุรกิจได้เลย โดยไม่ต้องจัดตั้งบริษัทตามกฎหมายของประเทศที่จะไปลงทุนขึ้นใหม่ ก็มีคำถามตามมาว่า บริษัทที่จัดตั้งตามกฎหมายไทยหากจะไปเปิดสาขาประกอบกิจการในต่างประเทศจะสามารถดำเนินการได้เลย หรือจะต้องไปจดทะเบียนหรือขออนุญาตต่อเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายไทยก่อนหรือไม่อย่างไร

กรณีบริษัทที่จดทะเบียนในประเทศไทยที่จะไปเปิดสาขาประกอบธุรกิจในต่างประเทศต้องแยกเป็นสองกรณี คือ ถ้าเป็นบริษัทมหาชนจำกัดตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัด มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการเปิดสาขา กำหนดไว้ว่า บริษัทมหาชนจำกัด จะจัดตั้งสำนักงานสาขาเพื่อดำเนินกิจการของบริษัท ไม่ว่าจะในหรือนอกราชอาณาจักร ให้ขอจดทะเบียนสำนักงานสาขาก่อนดำเนินการ และในกรณีบริษัทเล็กสำนักงานสาขาให้จดทะเบียนเล็กสำนักงานสาขาภายในสิบสี่วัน นับแต่วันที่เลิกสำนักงานสาขานั้น การฝ่าฝืนไม่จดทะเบียนสำนักงานสาขาก่อนดำเนินการ หรือการเลิกสำนักงานสาขาแล้วไม่ได้จดทะเบียนเล็กภายในกำหนดเวลานับแต่วันเลิก มีโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท ดังนั้น บริษัทมหาชนจำกัด ที่จะไปเปิดสาขาประกอบกิจการในต่างประเทศ ต้องไปจดทะเบียนสำนักงานสาขาในต่างประเทศ นั้นกับนายทะเบียนก่อนไปประกอบกิจการ และหากจะเลิกสาขาดังกล่าว ก็ต้องจดทะเบียนเลิกภายในระยะเวลาสิบสี่วัน นับตั้งแต่วันเลิก มิฉะนั้นจะต้องถูกปรับเป็นเงินไม่เกินสองหมื่นบาท

กรณีเป็นบริษัทจำกัดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กฎหมายมิได้ระบุไว้ชัดแจ้งว่า การเปิดสาขา จะต้องจดทะเบียนก่อนดำเนินการ และหากจะเลิกสำนักงานสาขา ก็ไม่ได้กำหนดให้จดทะเบียนเลิกในเวลา

ที่กำหนด เหมือนบริษัทมหาชนจำกัด แต่เมื่อพิจารณาจากรายการจดทะเบียนตามที่กฎหมายกำหนดไว้ คือ จะต้องระบุที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่และสาขาทั้งปวง ก็อาจถือได้ว่า การที่บริษัทจำกัดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์จะไปเปิดสำนักงานสาขาในต่างประเทศ ก็ควรต้องจดทะเบียนเพื่อให้รายการทางทะเบียนถูกต้องครบถ้วนตามที่เป็นจริง และเท่าที่ทราบในทางปฏิบัติ กรมสรรพากรจะขอให้บริษัทที่จะตั้งสาขาประกอบธุรกิจในต่างประเทศต้องจดทะเบียนสำนักงานสาขาด้วย ดังนั้น จึงอนุมานในทางปฏิบัติได้ว่า บริษัทจำกัดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่จะไปเปิดสาขาลงทุนในต่างประเทศก็ต้องจดทะเบียนสำนักงานสาขาด้วย ๒